

KRAGERØ KOMMUNE

ÅRSBERETNING 2015

Rådmannens forslag 31.3.2016

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. RÅDMANNENS KOMMENTAR	3
2. HOVEDTALL ØKONOMI 2015	3
2.1 Driftsregnskapet	3
2.2 Investeringsregnskapet	8
3. BRUTTO OG NETTO DRIFTSRESULTAT	11
4. GJELD, RENTER OG AVDRAG	13
5. LIKVIDITET OG ARBEIDSKAPITAL	17
6. FORDELING 2012-2015 PÅ VIRKSOMHETSOMRÅDER (KOSTRA). 18	
7. ARBEID FOR Å SIKRE LIKESTILLING, INTEGRERING, TILGJENGELIGHET OG EN HØY ETISK STANDARD I KOMMUNEN	19
8. INTERNKONTROLL I KRAGERØ KOMMUNE	20
9. INTERKOMMUNALT SAMARBEID MED BASE I KRAGERØ	22
10. BETINGEDE UTFALL MED ØKONOMISKE KONSEKVENSER FOR KRAGERØ KOMMUNE	22

1. RÅDMANNENS KOMMENTAR

Etter kommunelovens § 48 nr. 5 skal rådmannen utarbeide en årsberetning. Denne årsmeldingen er utarbeidd etter det pliktige innholdet som kommunelovens § 45.5 og regnskapsforskriften § 10 og § 12 som et minimum tilsier årsberetningen skal inneholde.

På et senere tidspunkt vil det i tillegg til det obligatoriske årsregnskapet og årsberetningen, bli utarbeidd en årsmelding som vil inneholde rapportering av oppnådde resultater, analyser, vurderinger av kommunens tjenesteproduksjon, viktige hendelser, framtidige utfordringer m.v., samt elementer av denne årsberetningen. Den kommende årsmeldingen vil i hovedsak ligne på tidligere utgivelser og vil som tidligere bli distribuert til kommunens innbyggere.

For senere år, vurderes på nytt å utarbeide en samlet årsrapport som tar opp i seg alt det som i år blir presentert i denne årsberetningen samt det som kommer i den bebudede årsrapporten.

2. HOVEDTALL ØKONOMI 2015

2.1 Driftsregnskapet

Overskuddsbegrepet i kommunalt regnskap er knyttet til budsjettet ved at man måler overskuddet slik:

Budsjett minus regnskap = overskudd/underskudd (eller mindreforbruk/merforbruk som er den korrekte betegnelsen i kommunal regnskapsterminologi). Årsbudsjettet blir gjennom året, hvis rapporteringen tilsier det, revidert pr 30.4 og 31.8 gjennom politiske vedtak. Et årsresultat nær 0 betyr altså at summen av inntekter og utgifter har vært som budsjettet siden budsjettet skal balansere.

	2015	2014	2013	2012	2011
Overskudd	13,554 mill		0,0 mill	0,4 mill	
Underskudd		3,1 mill			18,7 mill

Av en brutto omsetning i 2015 på over 858 mill. kr, ble resultatet for kommunen et mindreforbruk på 13,554 mill. som tilsvarer et budsjettavvik på 1,6 % målt mot brutto inntekter.

I årets resultat ligger dekning av det tidligere akkumulerte merforbruket med 2 mill. kr. Resterende akkumulert merforbruk 1,97 mill. kr er satt opp i budsjettet til dekning i 2016. Rådmannen vil i regnskapssaken for årsregnskap 2015, foreslå at denne restansen på 1,97 mill.kr blir dekket som en del av disponeringen av mindreforbruket i 2015.

HOVEDTALL FOR KOMMUNENS INNTEKTSFORUTSETNINGER (DRIFT)

		REGNSKAP 2015	REGULERT BUDSJETT 2015	OPPRINNELIG BUDSJETT 201	REGNSKAP 2014
1	Skatt på inntekt og formue	222 964 668	213 879 000	213 879 000	208 570 014
2	Ordinært rammetilskudd	310 839 827	314 331 000	313 531 000	313 810 926
3	Skatt på eiendom	41 613 360	41 652 000	40 838 000	40 668 734
4	Andre direkte eller indirekte skatter	189 100	186 000	186 000	186 396

		REGNSKAP 2015	REGULERT BUDSJETT 2015	OPPRINNELIG BUDSJETT 201	REGNSKAP 2014
5	Andre generelle statstilskudd	40 856 268	38 416 000	38 416 000	36 239 045
6	Sum frie disponible inntekter	616 463 234	608 464 000	606 850 000	599 475 116
7	Renteinntekter og utbytte	4 198 997	3 720 000	3 450 000	4 978 302
8	Gevinst finansielle instrumenter	0	300 000	300 000	813 534
9	Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	18 962 438	18 694 932	19 375 932	20 104 609
10	Tap finansielle instrumenter	101 974	0	0	11 667
11	Avdrag på lån	25 980 981	25 981 000	26 673 000	25 326 785
12	Netto finansinntekter/-utgifter	-40 846 396	-40 655 932	-42 388 932	-39 651 226
13	Til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk	2 000 000	2 000 000	0	0
14	Til ubundne avsetninger	447 009	447 009	4 484 009	0
15	Til bundne avsetninger	7 619 628	1 116 078	1 116 078	5 229 817
16	Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	0	0	0	0
17	Bruk av ubundne avsetninger	0	0	0	877 277
18	Bruk av bundne avsetninger	4 716 438	2 091 514	591 514	8 696 408
19	Netto avsetninger	-5 350 199	-1 471 573	-5 008 573	4 343 868
20	Overført til investeringsregnskapet	0	0	0	0
21	Til fordeling drift	570 266 629	566 336 495	559 452 495	564 167 758
22	Sum fordelt til drift	556 712 307	566 336 495	559 452 492	567 260 670
23	Regnskapsmessig mindreforbruk i 2015, merforbruk i 2014	13 554 322	0	0	-3 092 912

Redegjørelse for vesentlige budsjettavvik 2015

Skatt og rammetilskudd

Regnskap 2015 Budsjett 2015 Avvik

1	Skatt på inntekt og formue	222 964 668	213 879 000	
2	Ordinært rammetilskudd	310 839 827	314 331 000	
	Sum skatt og rammetilskudd	533 804 495	528 210 000	5 594 495

Lavere skatteinntekter enn gjennomsnittet for kommunene i Norge blir kompensert i rammetilskuddet gjennom inntektsutjevningen. Det er derfor sum skatt og rammetilskudd som er relevant å vurdere. Skatteveksten for kommunene ble i 2015 på 5,99 % mot 4,61 % anslått i revidert nasjonalbudsjett i mai 2015, og som budsjettet ble regulert mot. Effekten av dette for Kragerø utgjør en økning i inntekten med 4,2 mill. kr. Arbeidsledigheten i Norge steg i 2. halvår, men har ikke hatt så stor innvirkning på skatteinntektene utover høsten som regjeringen fryktet da de reduserte skatteanslaget i revidert nasjonalbudsjett i mai 2015.

Resterende økning i forhold til budsjett med ca. 1,4 mill., skyldes engangstilskudd i rammetilskuddet som kompensasjon for den spesielle flyktningetilstrømmingen som skjedde høsten 2015. 4 kommuner i Telemark fikk tildelt slike midler.

Andre generelle statstilskudd

Inntektene er 2,4 mill. høyere enn budsjettet. Av dette er økt integreringstilskudd med 0,8 mill. kr utover budsjettet. Rentekompensasjon knyttet til omsorgsboliger, kirkebygg og skoler har blitt 0,3 mill. kr høyere enn budsjettet. Den øvrige økningen på 1,3 mill. kr gjelder andre generelle statstilskudd som er ført direkte på enhetene, og som i mange tilfeller må avsettes til bundne fond dersom midlene ikke er anvendt innen årsskiftet.

Når det gjelder bruk og avsetning av/til bundne fond, er denne anvendelsen i prinsippet utenfor kommunestyrets myndighet. Som de fleste kommuner, praktiserer ikke Kragerø kommune ustrakt budsjettering av bruk/avsetninger av/til bundne fond. Det vil derfor fremstå avvik mellom bokførte beløp og budsjetterte beløp.

Når det gjelder selvkostområdene praktiserer imidlertid Kragerø kommune budsjetteringer av avsetninger og bruk av bundne selvkostfond basert på budsjettkalkylene hver høst.

Finansinntekter

		Regnskap 2015	Budsjett 2015	Avvik
7	Renteinntekter og utbytte	4 198 997	3 720 000	
8	Gevinst finansielle instrumenter	0	300 000	
10	Tap finansielle instrumenter	101 974	0	
		4 097 023	4 020 000	77 023

Rentebærende likviditet har gjennomsnittlig vært noe høyere enn forutsatt i 2015. Ubrukte lånemidler ved årsskiftet utgjorde 94,7 mill. kr og synliggjør et vist etterslep på gjennomføringer av investeringsprosjekter. Oppnådde renter på likviditet er som forventet (budsjettet). Andre plasseringer ble avvirket i juli. For 2015 ga det negativt bidrag, men for perioden plasseringen ble gjort, gav den bedre bidrag enn bankrenten på likviditeten.

HOVEDTALL FOR ENHETER OG FELLESAVDELINGER

Enhet	Regnskap 2015	Budsjett 2015	Opprinnelig budsjett	Regnskap 2014
10 Politisk	5 423 083	5 263 973	5 187 390	5 004 552
11 Tilskudd	10 703 462	10 685 982	10 685 982	10 221 165
12 Administrative fellestjenester	2 745 454	2 723 978	2 723 978	2 426 500
15 Rådmann	33 917 953	34 561 059	35 160 381	32 235 320
30 Kultur	16 017 735	16 003 026	15 525 871	15 690 369
40 Bygg og areal	2 477 129	3 210 631	2 196 086	1 868 810
B & A selvkost	-1 605 786	266 078	173 028	1 097 956
43 Eiendom og tekniske tjenester	45 040 389	45 151 211	44 735 132	45 923 874
Selvkost VARF	-11 167 821	-12 043 066	-12 158 340	-4 926 884
50 Omsorg	190 154 956	192 589 576	189 680 424	180 676 683
58 Helse og rehabiliter.	44 678 086	44 232 089	42 023 240	45 449 849
64 Barnehager	59 082 966	59 072 292	57 909 886	57 863 984
66 Skole	110 989 486	115 513 690	112 902 106	112 530 708
70 Kompetanse og integrering	15 329 073	16 524 819	15 320 495	14 920 707
80 NAV Sosial	30 573 919	31 317 687	28 340 920	28 183 838

Enhet	Regnskap 2015	Budsjett 2015	Opprinnelig budsjett	Regnskap 2014
a)Lønnsjusteringspott	0	696 468	8 478 913	0
94 Prinsippendring anleggsaktiva	424 858	0	0	0
95 Samhandlingsreformen	-518 782	0	0	15 775 563

Redegjørelse for vesentlige budsjettavvik 2015
(avvik utover +/- 3 %)

	Regnskap 2015	Budsjett 2015	Korrigert for fondsbruk	Avvik	Avvik i %
10 Politisk	5 423 083	5 263 973		-159 110	-3,0
40 Bygg og areal	2 477 129	3 210 631		733 502	22,8
B & A selvkost	-1 605 786	266 078	885 768	986 096	370,0
Selvkost VARF	-11 167 821	-12 043 066	251 599	-1 126 844	-9,4
66 Skole	110 989 486	115 513 690		4 524 203	3,9
70 Kompetanse og integrering	15 329 073	16 524 819		1 195 747	7,2
a)Lønnsjusteringspott	0	696 468		696 468	8,2*
95 Samhandlingsreformen	-518 782	0		518 782	
94 Prinsippendring anleggsaktiva	424 858	0		-424 858	

*av budsjettert lønnsjusteringspott

Politisk virksomhet

Det negative avviket på politisk virksomhet, samlet sett kr. 159 000,-, skyldes i hovedsak at det ikke var budsjettert med etterlønn til ordfører eller med kostnad til folkevalgtopplæring.

Bygg og areal og Selvkostområdet Bygg og areal:

Som følge av styrking (2.tertial 2015) av driftsområdet med kr. 1 000 000,- er lønnskostnadene her økt tilsvarende ved overføring av lønnskostnader fra selvkostområdet.

Driftsutgiftene er lavere enn budsjettert, mens kostnader til kjøp av tjenester (landbrukstjenester fra Drangedal kommune) var underbudsjettert.

Refusjoner er inntektsført bidrag fra Riksantikvaren til Byantikvarstillingen samt at Risør kommune har betalt sin 50 % andel av driftskostnadene. Finanskostnadene er tilskudd fra Riksantikvaren som er overført til bundet fond for bruk i 2016. Finansinntekter er midler fra arbeidet med Jomfruland nasjonalpark som er brukt til betaling av driftsutgifter i nasjonalparkarbeidet, samt at kr. 100 000,- av midlene er kompensasjon for kommunale arbeidsoppgaver tilknyttet nasjonalparkarbeidet.

Selvkostområdet:

Lønnskostnadene er lavere enn budsjettert, jfr. også ovenstående om overføringer til driftsområdet. Likeledes har driftskostnadene vært under budsjett.

Driftsinntektene er vesentlig over budsjett. Dette skyldes større aktivitet enn budsjettert på byggesak og over 2 millioner kroner mer i gebyrinntekter. Samtidig kom også gebyrinntektene på plan og oppmåling nærmere budsjett enn forventet, jfr. tidligere tertialrapporter. Gebyrinntektene totalt sett ble 1,1 millioner kroner mer enn budsjettert.

Som følge av endret kostnadsfordeling mellom selvkostområdet og driftsområdet vil selvkostområdet heretter skulle balansere ved at driftsinntektene (gebyrer) skal tilsvare driftskostnadene. Enhetens selvkostfond skal i teorien utjevne variasjoner ved at saksantallet, og dermed gebyrinntektene, varierer fra år til år, mens driftskostnadene som i stor grad er lønn og andre faste kostnader knyttet til lisenser mv er relativt stabile.

Etter årets resultat er nå status at byggesak har kunnet avsette om lag kr. 1,5 mill til selvkostfond, og etter å ha dekket inn tidligere underskudd er resultatet et positivt fond på kr 990 000,- ved årsslutt. Dette er bl.a. et resultat av at det er truffet om lag 100 flere vedtak i byggesaker i 2015 enn i 2014.

For oppmåling er et negativt resultat på kr. 200 000,- dekket inn gjennom bruk av selvkostfond. Her er fondet negativt, ved årsskiftet med en underdekning på kr. 2,35 mill. Omfordeling av driftsutgiftene som nevnt tidligere bidrar forhåpentligvis til at det i 2016 kan bli samsvar mellom gebyrinntekter og driftsutgifter.

For plan har det i 2015 vært nødvendig å belaste selvkostfondet med kr. 300 000,- for å oppnå balanse. Dette betyr at fondets underdekning har økt fra kr 2,3 mill til kr. 2,6 mill. Her vil samme omfordeling som for oppmåling forhåpentligvis bidra til resultatforbedring i 2016. Det har vært få private planer som har vært gebyrpliktige i 2015. Planene for utbedring av E 18 samt farledsutbedringene er fremmet som private planer, men da dette er planer hvor gjennomføring finansieres over offentlige budsjetter, og ikke i kommersiell hensikt, kan de etter gjeldende regelverk ikke gebyrbelegges. Et annet forhold som også synes å kunne bidra til styrking av planområdet er at det forventes økt aktivitet av private planforslag til behandling som følge av de nye utbyggingsområder som kommuneplanen har åpnet for.

For selvkostområdet samlet sett har driftsutgiftene i 2015 vært godt under budsjettet. Dette har også bidratt til det positive resultatet selvkostområdet sett under ett.

Skole

Enhet for skole går samlet med et overskudd på 4 524 203 kroner. I hovedsak skyldes dette positivt avvik mellom prognosen på premieavviket som ble lagt inn i budsjettet og det endelige premieavviket som forelå ved regnskapsårets slutt. På grunnlag av det estimerte premieavviket fikk enheten tilført 1,2 mill ved 1. tertial som ved endelig avregning viste seg å være unødvendig.

For øvrig har enheten hatt langt større refusjoner enn hensyntatt i budsjettet.

Kompetanse og integrering

Totalt sett går enheten i et relativt stort overskudd på 7 % og det er to forhold ved regnskapet som rådmannen vil bemerke spesielt.

For det første er **driftsutgiftene** til enheten generelt mye høyere enn budsjettet og viser til en høyere aktivitet enn hva som var planlagt ved årets start. Merforbruket innenfor enslig mindreårige var forventet og utgjorde til slutt ca kr 800 000. Dette merforbruket skyldes ikkebudsjetterte kostnader til etablering av fosterhjem som enheten ikke kunne forutse, men som er meldt i forbindelse med 2. tertial. Den samme forklaringen kan ikke legges til grunn for merforbruket for øvrig. Merforbruket er innenfor tolkeutgifter og utgifter til tomgangsleie (at kommunen betaler utleier for «mellommåned» for å beholde leiligheten i påvente av bosetting), i tillegg til et par store utgifter som er knyttet opp til å rehabilitere skader på flyktningeboliger som kommunen står ansvarlig for. Det er iverksatt tiltak for å hindre utgifter til tomgangsleie og for å redusere risiko for ødeleggelser som kommunen må stå økonomisk ansvarlig for. Dette er utgifter som enheten bør kunne kontrollere i større grad. Når det kommer til tolkeutgifter belastes enheten for tolk også innenfor helsevesenet (fastleger, tannleger, helsestasjon) – men ikke for skoler/barnehager/barnevern. Utgiftene til tolk har skutt i været og det vil være nødvendig med en

gjennomgang, både av innkjøpsavtale til tolketjenester og hvordan kommunen bruker tolk og hvilken enhet som skal belastes.

For det andre er **refusjonen** til enheten langt over budsjett i 2015, ca 2,45 millioner. Hele 1,73 av disse tilskrives enslig mindreårige flyktninger. Dette ansvaret i regnskapet har også en langt høyere aktivitet (utgift) enn budsjett. Siden kommunen kan søke om refusjon for en stor del av utgiftene som er knyttet til tjenesten (som redegjort for over), vil refusjonsbeløpet langt på vei følge utgiften. Rett i overkant av 700 000 er høyere refusjonsinntekter innenfor voksenopplæring og flyktningetjenester, og det skyldes at enheten har gjennom søknad fått tilskudd til flyktninger med ulike tilpasningsvansker, der enheten har hatt merutgifter.

Lønnsjusteringspott

Lønnsjusteringspotten var for 2015 beregnet ut fra en forventet årslønnsvekst på i underkant av 3,3 % kr. I revidert nasjonalbudsjett (13. mai 2015) ble årslønnsveksten redusert til 3,2 % hvorav allerede 1,75 % var tatt ut som overheng fra 2014. I vårt budsjettopplegg for 2015 var overhenget kalkulert til 1,6 %. Når både overhenget hadde blitt større enn kalkulert, og RNB (revidert nasjonalbudsjett) forventet noe lavere lønnsvekst enn signalisert i Statsbudsjettet 2015, dannet dette grunnlag for å redusere lønnsjusteringspotten med 1 mill. kr pr 2. tertial. Ved årets slutt, etter at alle lønnsoppgjør var kompensert for, stod det igjen kr 690 000 av den opprinnelige lønnsjusteringspotten på 8,5 mill.

Samhandlingsreform

Medfinansieringen av samhandlingsreformen ble avvirket fra 1.1.2015. Den endelige avregningen for dette kom først i desember 2015, og det viste seg at Kragerø kommune får refundert kr 518 782 som naturlig nok ikke er budsjettet med.

Prinsippendring anleggsaktiva

En grundig gjennomgang av KRS 4: Avgrensningen mellom driftsregnskapet og investeringsregnskapet, har medført at vi har omklassifisert investeringsprosjektet 43005 Renholdsmaskiner og 43008 Rehabilitering el. anlegg til å være av driftsmessig karakter og således at kostnadene har blitt overført til driftsregnskapet.

Ettersom kulturhusprosjektet er avlyst, har medgåtte kostnader i 2015 blitt overført til driftsregnskapet.

2.2 Investeringsregnskapet

HOVEDTALL INVESTERINGSREGNSKAPET

	Regnskap 2015	Budsjett 2015	Opprinnelig budsjett 2015	Regnskap 2014
Investeringer i anleggsmidler	67 833 482	192 860 497	95 865 000	83 981 438
Utlån og forskutteringer	2 881 227	0	0	7 074 290
Kjøp av aksjer og andeler	2 344 923	2 000 000	2 000 000	3 898 034
Avdrag på lån	3 878 280	0	0	2 718 325
Avsetninger	1 620 345	0	0	204 029
Årets finansieringsbehov	79 000 498	195 302 739	97 865 000	97 876 116
<i>Finansiert slik:</i>				
Bruk av lånemidler	49 689 021	157 888 497	60 893 000	71 728 495
Inntekter fra salg av anleggsmidler	8 127 924	2 000 000	2 000 000	983 929
Tilskudd til investeringer	1 600 000	0	0	1 276 200
Kompensasjon for merverdiavgift	8 207 722	34 972 000	34 972 000	7 420 902

	Regnskap 2015	Budsjett 2015	Opprinnelig budsjett 2015	Regnskap 2014
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	5 570 820	0	0	8 039 171
Andre inntekter	5 362 769	0	0	6 197 436
Sum eksternt finansiering	78 558 256	194 860 497	97 865 000	95 646 133
Overført fra driftsregnskapet	0	0	0	0
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	1 783 652
Bruk av avsetninger	442 242	442 242	0	4 091
Sum finansiering	79 000 498	195 302 739	97 865 000	97 433 875
Udisponert investeringsregnskapet, udekket i 2014	0	0	0	- 442 242

Redegjørelse for vesentlige budsjettavvik 2015

Som det fremgår av tabellen er det vesentlige avvik mellom regnskap og budsjett. Dette har sin forklaring i at ved årsskiftet blir ubrukte budsjettmidler pr 31.12 budsjettert på ny i det påfølgende året (rebudsjettert).

Selv om budsjettene settes opp med forventede beløp i riktig år og i noen tilfeller over flere år, har de alltid blitt et etterslep på gjennomføringen av prosjektene sett opp mot budsjettert beløp.

Kommunen har fokus på dette, og har i årene 2013 og 2014 gradvis klart å få bedre samsvar. For 2015 har imidlertid de ubrukte lånemidlene igjen økt. Alle investeringer i Kragere kommune har de siste årene i hovedsak vært fullt ut finansiert gjennom lånte midler. I 2015 har salg av anleggsmidler vært med å finansiere investeringene med 8,1 mill. kr.

Ubrukte lånemidler pr 31.12 i et regnskapsår gir en god indikasjon på ennå ikke fullførte prosjekter som budsjettmessig skulle ha vært fullført innen årsskiftet.

Ubrukte lånemidler	Beløp
Ubrukte lånemidler pr 31.12.2012	87,685 mill.
Ubrukte lånemidler pr 31.12.2013	57,172 mill.
Ubrukte lånemidler pr 31.12.2014	45,774 mill.
Ubrukte lånemidler pr 31.12.2015	94,698 mill.

Ved låneopptaket for 2016 vil det bli vurdert, utfra egen gjennomføringskapasitet på prosjektene, å skyve deler av investeringsbeløpene over til 2017 for å unngå et for stort beløp av ubrukte lånemidler ved utgangen av året 2016.

Budsjettavvik på investeringer:

Foruten problematikken knyttet til gjennomføringen av prosjektene drøftet i avsnittet foran, er det noen prosjekter i 2015 som har vesentlige budsjettmessige overskridelser, og som omtales:

Følgende prosjekter har tilstrekkelige budsjettmidler først i 2016 og finansieres derfor i 2015 med bruk av allerede opplånte og ennå ubrukte lånemidler pr 31.12.2015:

	Regnskap 2015	Budsjett 2016
43135 Jernbanebygget	5 433 525	6 000 000
43129 Kilsledning (VARF)	323 915	10 000 000
43125 Avløpsrensing Jomfruland	96 460	12 000 000
43083 Marienlyst brann/lede lys	300 901	500 000
43062 Boligfelt Sollia Vest	**62 392	500 000*
43036 Standardheving pumpestasjoner (VARF)	**240 221	600 000
15001IP Telefoni	**244 039	360 000
606 Gressklippere til kirkegården (KKF)	100 000	100 000

* budsjettmidler 2017

** bruk 2015 utover budsjett 2015

Følgende prosjekter har budsjettoverskridelser i 2015 og ingen nye budsjettmidler i 2016 eller senere. Overskridelsene i 2015 finansieres i årsavslutningen med resterende frie midler 5 908 089 som fremkommer i tabellen nederst på siden og med allerede opplånte og ennå ubrukte lånemidler pr 31.12. Endelig finansiering (eventuelt justert låneopptak) skjer ved 1. tertial 2016.

	Merforbruk	Regnskap 2015	Budsjett 2015
43025 Ferdigstillelse Stabbestadveien*	1 127 910	2 967 017	1 839 107
43003 Uteområde Feierheia	19 290	1 206 415	1 187 125
43096 Infrastruktur Kirkebukta**	2 375 306	2 375 306	0
43134 Haug Bros i Bråteveien***	2 769 715	2 769 715	0
50001 Medisinsk/teknisk utstyr	2 243	53 858	51 615
079 Skoleadministrativt datasystem	13 814	117 909	104 095
15018 Møbler/Inventar møterom Rådhuset	15 550	140 550	125 000
15022 Nye moduler VISMA HRM	210 094	210 094	0
323 Nødnett Legevakta	50 387	193 724	143 337
330 Fagprogram og EPJ integrasjon	86 601	389 489	302 888
	6 670 910		

*Ferdigstillelse Stabbestadveien og overskridelsen her kan sees i forbindelse med p311 Ferjeleie Stabbestad som har ledige budsjettmidler. Endelig finansiering skjer i 1. tertial 2016.

** Kostnadene «Infrastruktur Kirkebukta» er knyttet til utbyggingsavtalen, jf. salg tomt Kirkebukta 8,1 mill. Enhet for eiendom og tekniske tjenester kalkulerer med at hele salgssummen på 8,1 mill. kr etterhvert vil medgå til å opparbeide avtalte infrastruktur tiltak. Endelig finansiering skjer ved 1. tertial 2016.

***Haug Bros i Bråteveien ble bestemt kjøpt av formannskapet 29.9.2015 med uspesifisert finansiering av ikke medgåtte budsjettmidler på andre investeringsprosjekter. Hensikten med kjøpet var utvidelse av Bråteveien. Hovedutvalg for samfunn har i møte 17.3.2016 bestemt at bygget skal brukes til diverse kommunale virksomheter. Endelig finansiering skjer ved 1. tertial 2016.

Prosjekt 323 Nødnett legevakta ble ved 1. tertial 2015 feilaktig redusert med kr 200 000. dette forhold vil bli rettet ved 1. tertial 2016.

Salg av anleggsmidler skal, hvis de ikke er budsjettert avsatt til fond, finansiere investeringer. Øvrige frie inntekter som avdrag på utlån, bruk av fond m.m., skal også finansiere investeringene før bruk lånemidler

Salg av tomt Kirkebukta	8 100 000
Øvrig tomtesalg	-37 096
Salg av anleggsaktiva	65 000
Mottatte avdrag på lån til Kragerø Kunstscole AS	150 000
	8 277 924
Rådmannen vil at disse frie midlene fra investeringsregnskapet skal finansiere utgifter som i.h.t lov og forskrift ikke kan finansieres med lån:	
883 Aksjeutvidelse Kragerø kunstscole AS	500 000
281 Egenkapitalinnskudd KLP 2015	1 844 923
007 Differanse mellom våre avdrag til Husbanken og innbetalt fra Startlån kunder	24 912
	2 369 835
Resterende frie inntekter som inngår i den totale finansieringen etter at 2,4 mill er dekket iht. linjene over.	5 908 089

3. BRUTTO OG NETTO DRIFTSRESULTAT

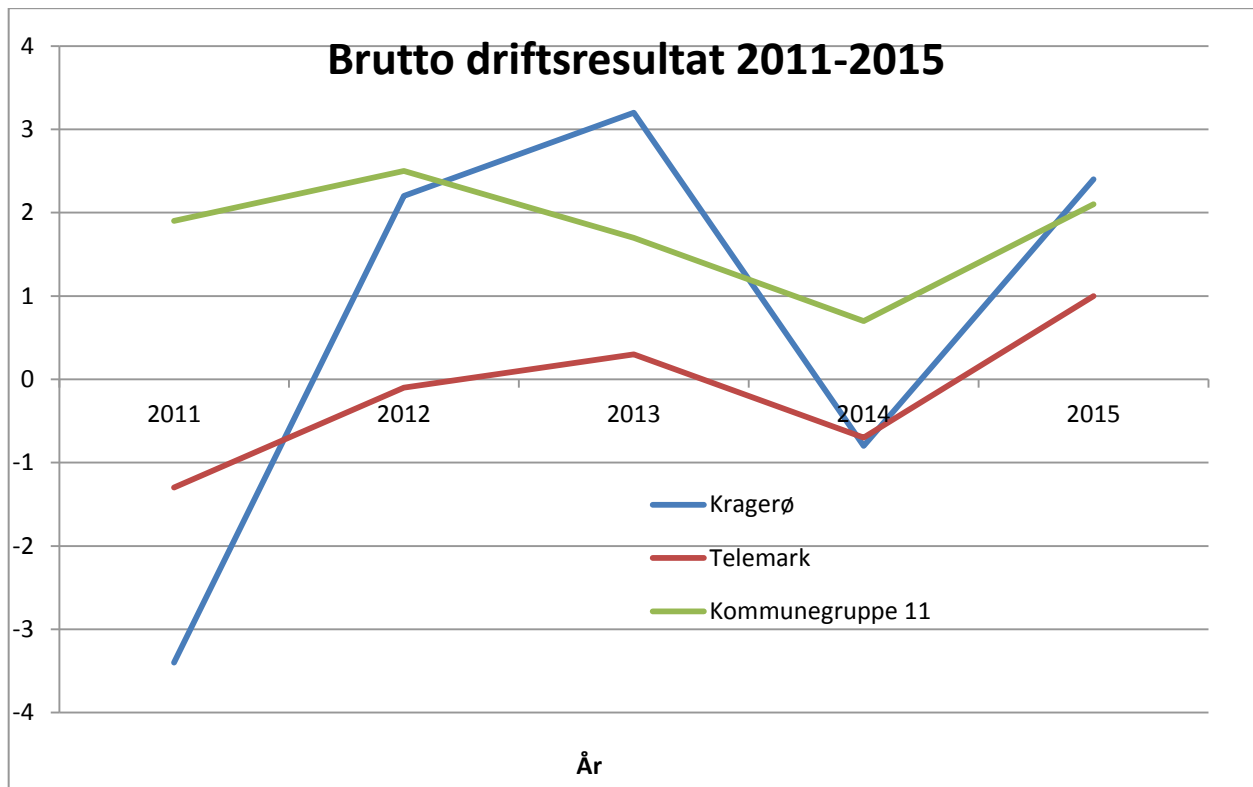
BRUTTO DRIFTSRESULTAT

Brutto driftsresultat fremkommer som alle inntekter minus alle driftsutgifter (inkludert avskrivninger), men før finansutgifter/inntekter. Bruk og avsetning til fond er ikke med i brutto driftsresultat. Slik har brutto driftsresultat vært de siste årene:

	2015	2014	2013	2012	2011
Positivt brutto driftsresultat	20,4 mill		26,0 mill	16,9 mill	
Negativt brutto driftsresultat		-6,8 mill			-24,2 mill
<i>Avskrivningenes andel av brutto driftsresultat</i>	<i>39,5 mill</i>	<i>39,3 mill</i>	<i>36,4 mill</i>	<i>33,3 mill</i>	<i>33,2 mill</i>

Brutto driftsresultat gir uttrykk for kommunens evne til å betjene lånegjeld, evne til å finansiere deler av årets investeringer over driftsresultatet samt evne til å avsette midler til senere års bruk.

Slik fremkommer brutto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter de siste 5 årene sammenlignet med telemarkskommunene og kommunene i kommunegruppe 8 som Kragerø tilhører i KOSTRA sammenheng.

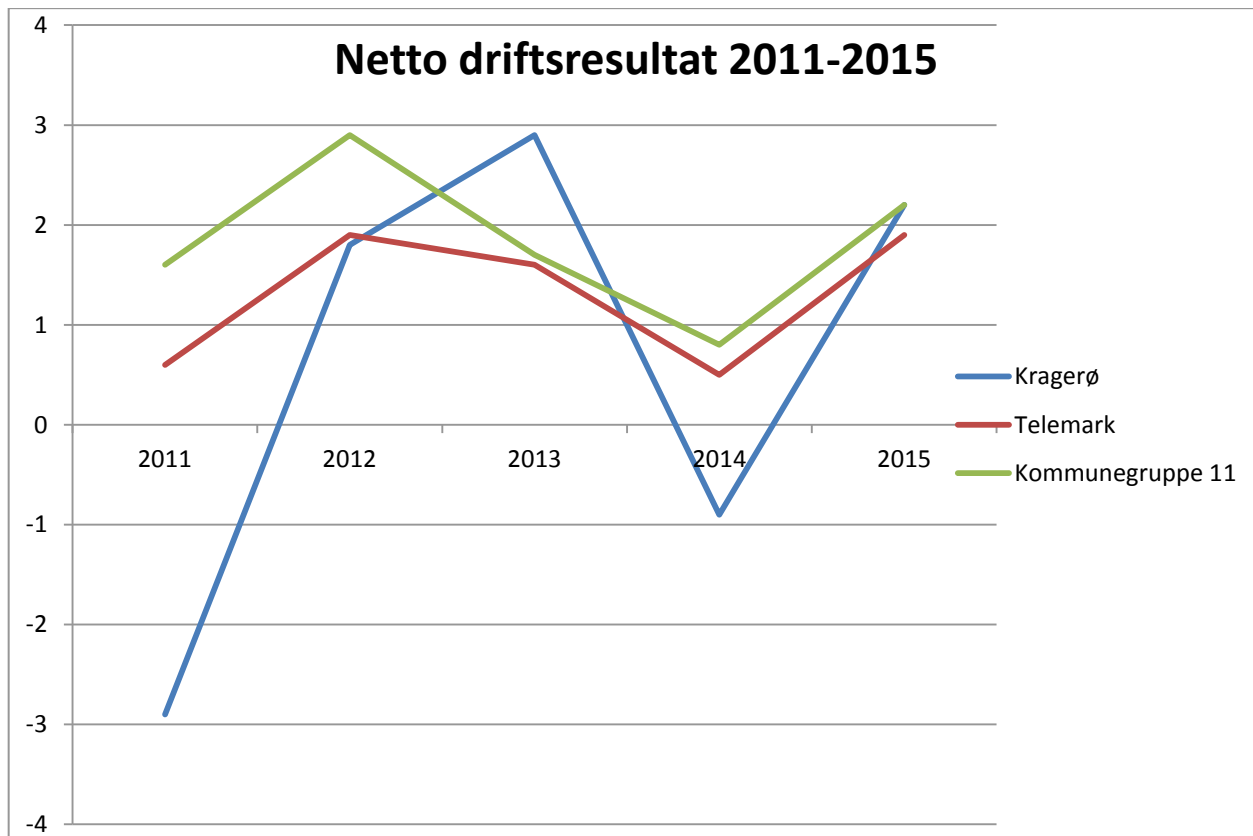
Brutto driftsresultat har hatt en positiv utvikling i 2015, både for sammenlignbare kommuner og spesielt for Kragerø som har oppnådd 2,4 % brutto driftsresultat

NETTO DRIFTSRESULTAT

Netto driftsresultat fremkommer som alle inntekter minus alle driftsutgifter inkludert finansinntekter og finansutgifter. Avskrivninger er ikke med i netto driftsresultat. Avskrivninger elimineres i det fullstendige driftsregnskapet, men isteden blir avdrag på lån betraktet som en finansutgift som man kan si ”erstatte” avskrivningene. Bruk og avsetning til fond er ikke med i netto driftsresultat. Slik har netto driftsresultat vært de siste årene:

	2015	2014	2013	2012	2011
Positivt netto driftsresultat	18,9 mill		23,0 mill	13,7 mill	
Negativt netto driftsresultat		-7,4 mill			-20,2 mill
<i>Avdragenes andel av netto driftsresultat</i>	<i>26,0 mill</i>	<i>25,3 mill</i>	<i>25,1 mill</i>	<i>25,2 mill</i>	<i>21,2 mill</i>

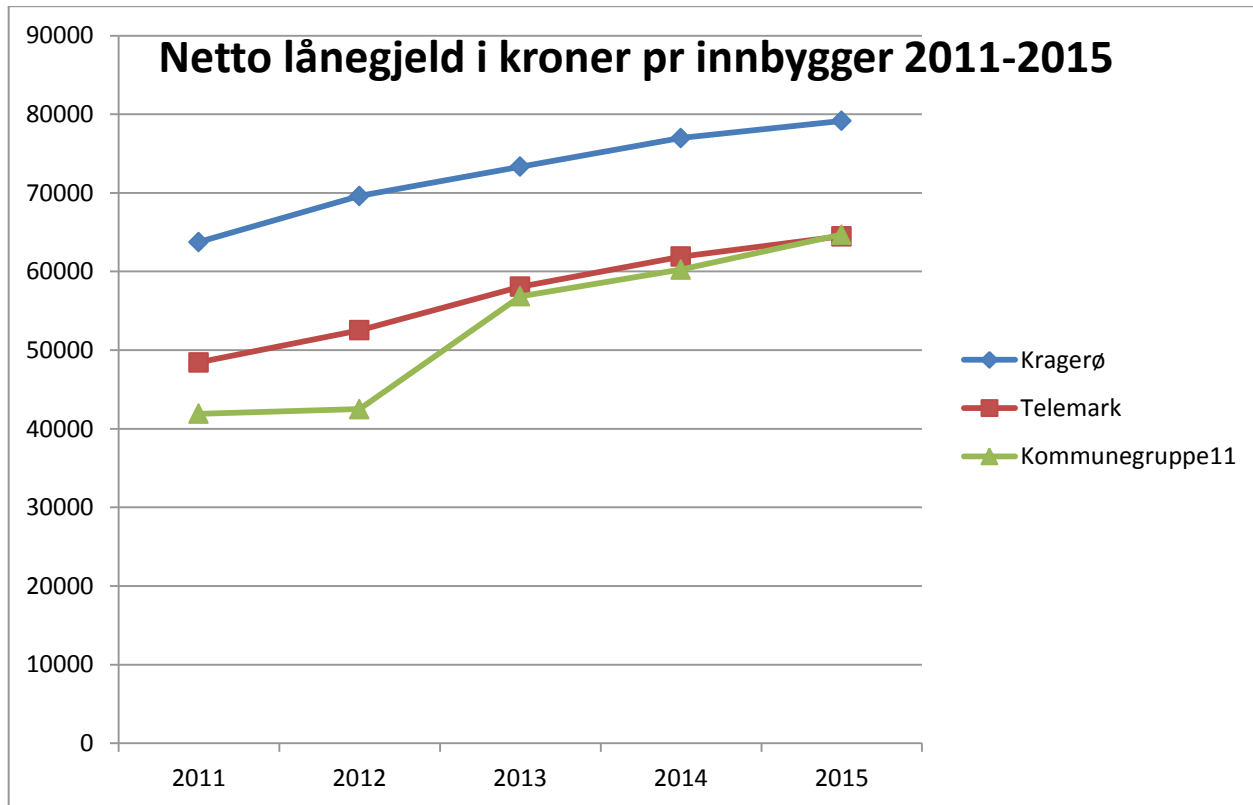
Slik fremkommer netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter de siste 5 årene sammenlignet med telemarkskommunene og kommunene i kommunegruppe 11 som Kragerø tilhører i KOSTRA sammenheng.

Godt resultat både for sammenlignbare kommuner og Kragere i 2015. Med sine 2,2 % netto driftsresultat ligger Kragere over de 1,75 % som myndighetene sier indikerer en sunn kommuneøkonomi.

4. GJELD, RENTER OG AVDRAG

GJELD, RENTER OG AVDRAG

Netto lånegjeld pr innbygger ligger fortsatt vesentlig høyere for Kragerø kommune, men økningen de 4 siste årene har vært noe mindre for Kragerø enn Telemarkskommunene og kommunegruppe 11.

Slik har utviklingen på renter og avdrag vært de siste årene:

Renter og avdrag	Regnskap 2015	Budsjett 2015	Regnskap 2014	Regnskap 2013
Gjeld ved utgangen av året	966,3 mill		898,4 mill	870,8 mill
Avdrag på gjeld	26,0 mill	25,3 mill	25,3 mill	25,1 mill
Renteinntekter	4,098 mill	4,179 mill	3,253 mill	3,724 mill
Rentekostnader	18,962 mill	20,105 mill	20,759 mill	22,599 mill
Netto renteutgifter	14,864 mill	15,926 mill	17,505 mill	18,875 mill

Tabellen illustrerer godt at selv om gjelden øker noe, har netto rentekostnad gått ned i tråd med renteutviklingen de siste årene.

Utviklingen i 2015 - 1.tertial, 2. tertial og 3. tertial			
Total lånegjeld	NOK 994 954 052	NOK 990 460 643	NOK 966 264 668
Durasjon	April 1,14	August 1,71	Desember 1,45

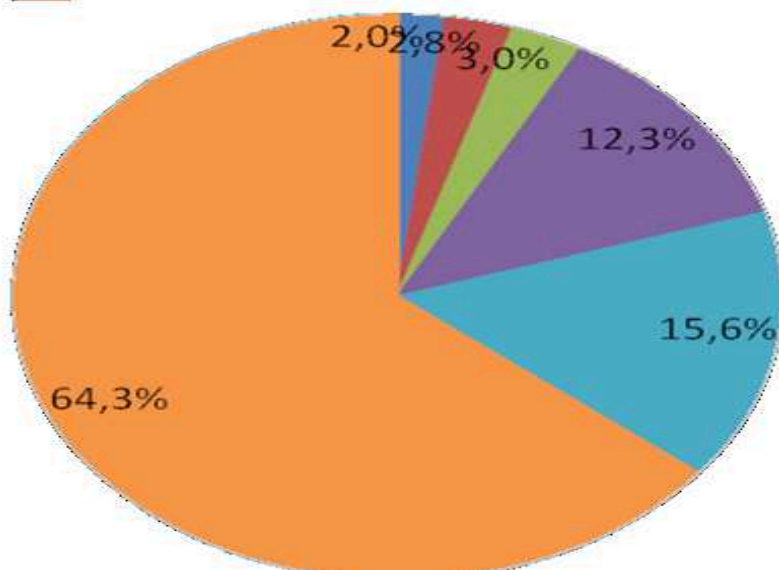
Vektet gjennomsnittrente	April 1,97 %	August 1,80 %	Desember 1,70 %
---------------------------------	-----------------	------------------	----------------------------

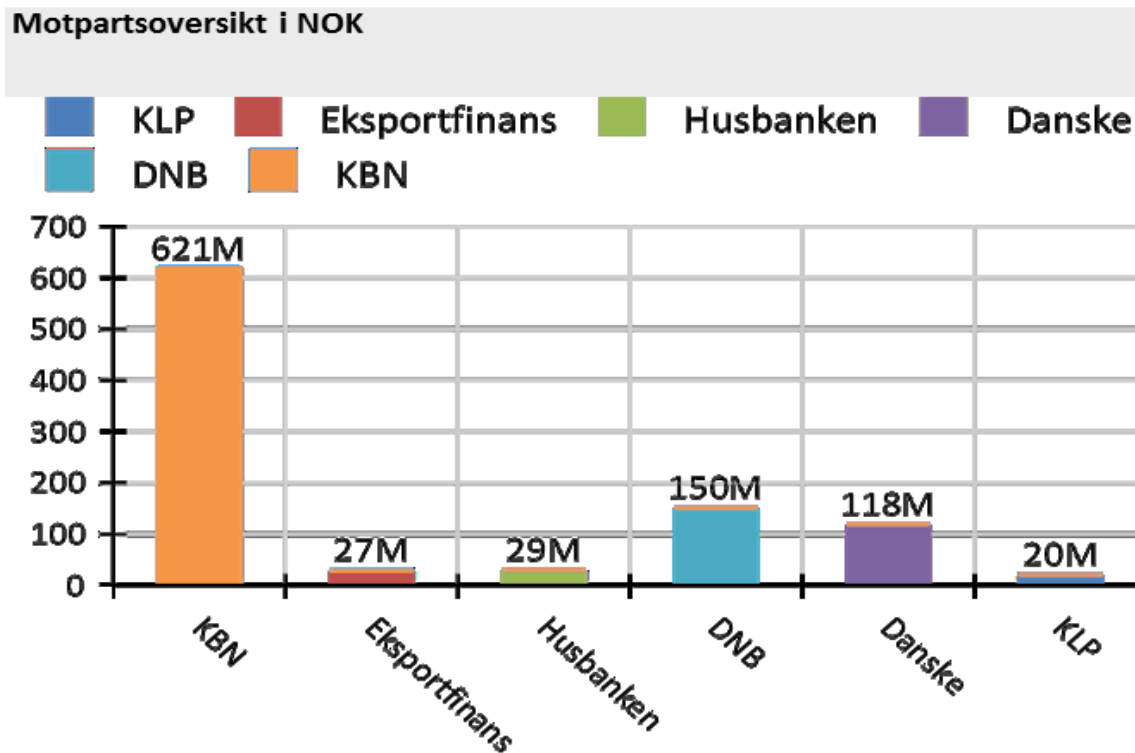
Ved årsskiftet:

Fordeling	Saldo	% vis av total
Rentebinding >1 år	513 568 211	53,15 %
Rentebinding < 1 år	296 316 063	30,67 %
Sum rentebinding	809 884 274	83,82 %
Flytende rente (p.t. vilkår)	156 380 394	16,18 %
Sum total	966 264 668	100,00 %

Porteføljen og markedsrenter på rapporteringstidspunkt – 31.12.2015 (Rentene er justert for kredittmargin (påslag), og indikerer derfor faktiske lånerenter for norske kommuner)

Vektet gjennomsnittrente Kragere kommune	P.T KBN	Norges Bank (styringsrenten)	3 mnd	6 mnd	3 år	5 år
1,70 %	1,65 %	0,75 %	1,45 %	1,45 %	1,60 %	1,75 %

Kragere kommunes långivere:**Motpartsoversikt i prosent**

Kommunens långivere

- I henhold til kommunens finansreglement, skal kommunen, under ellers like forhold, fordele låneopptak på flere långivere.
- Kommunen benytter på rapporteringstidspunkt 6 motparter for lånegjelden sin. Gjennom året har 8 låneaktører vært benyttet.

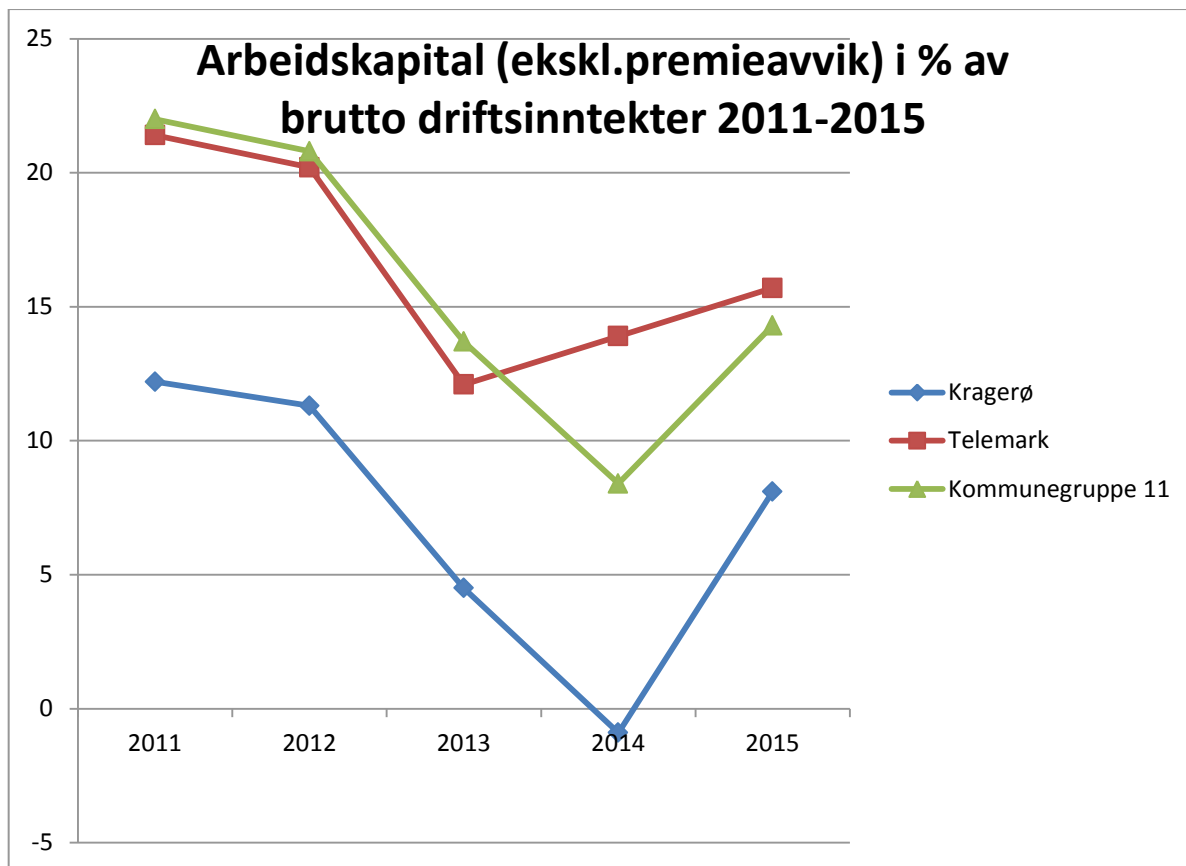
Refinansiering og finansiell risiko

Kommunen må refinansiere følgende lån i 2016:

15.4 Sertifikatlån	118 447 000
17.6 Sertifikatlån	<u>150 390 000</u>
	268 837 000

På bakgrunn av at kommuner ikke kan gå konkurs i Norge, anses refinansieringsrisikoen som helt marginal, spesielt nå hvor kommunene har blitt mer aktive både innen sertifikatlånmarkedet og obligasjonslånmarkedet i tillegg til de to tradisjonelle aktørene overfor kommunene, Kommunlabanken og KLP kommunekreditt. I den siste «finanskrisen», 2008 og 2009, var det nettopp sertifikatmarkedet som kommunen måtte gå til da Kommunalbanken kortsiktig (2-3 mnd) hadde problemer med å innfri kommunenes lånebehov.

5. LIKVIDITET OG ARBEIDSKAPITAL

Arbeidskapitalen (tilgjengelig omløpsmidler) har vært svak for Kragerø kommune de siste årene, men har bedret seg vesentlig i 2015 bl. annet som følge av det gode regnskapsresultatet i 2015.

Fra balanseregnskapet pr 31.12.2015 kan vi hente følgende tall:

Sum likvide omløpsmidler	kr 185 554 061
Sum kortsiktige gjeld	kr 116 454 441
Likviditet	- <u>kr 69 099 620</u>

Når man i tillegg tar hensyn til at ubrukte lånemidler ved årsskiftet beløper seg til 94,7 mill.kr, er det klart at kommunen vil kunne få et fremtidig likviditetsproblem når nye lån tas opp i takt med den faktiske progresjonen på investeringsprosjektene og etterslepet på investeringene er hentet inn. Med dagens renteregime er det hensiktsmessig å ta opp det samlede investeringslånet tidlig på året da innskuddsrentene har vært høyere enn lånerentene. Dette siste forhold kan fort endre seg, men vil for Kragerø kommune, grunnet gunstig bankavtale, neppe endre seg før fra 2018 og utover.

FINANSIERINGSSTRUKTUR OG SOLIDITET

Finansieringsstrukturen viser sammensetningen av kommunens kapitalkilder (anskaffelse av kapital) og hvordan eiendelene (kapitalanvendelsen) er finansiert. Et krav til en god finansieringsstruktur er at anleggsmidlene og de minst likvide omløpsmidlene bør være finansiert av langsiktig kapital (summen av egenkapital og langsiktig gjeld).

Finansieringsgrad 1 = $\frac{\text{Anleggsmidler} + \text{minst likvide omløpsmidler}}{\text{Langsiktig kapital (egenkapital + langsiktig gjeld)}}$
er i Kragerø for 2015 på 0,96 (1,0 i 2014)

For å ha god finansieringsstruktur bør finansieringsgraden være <1,0. Kragerø kommune ligger like under dette måltallet som er noe bedre enn i 2014.

$$\text{Finansieringsgrad 2} = \frac{\text{Omløpsmidler}}{\text{Kortsiktig gjeld}}$$

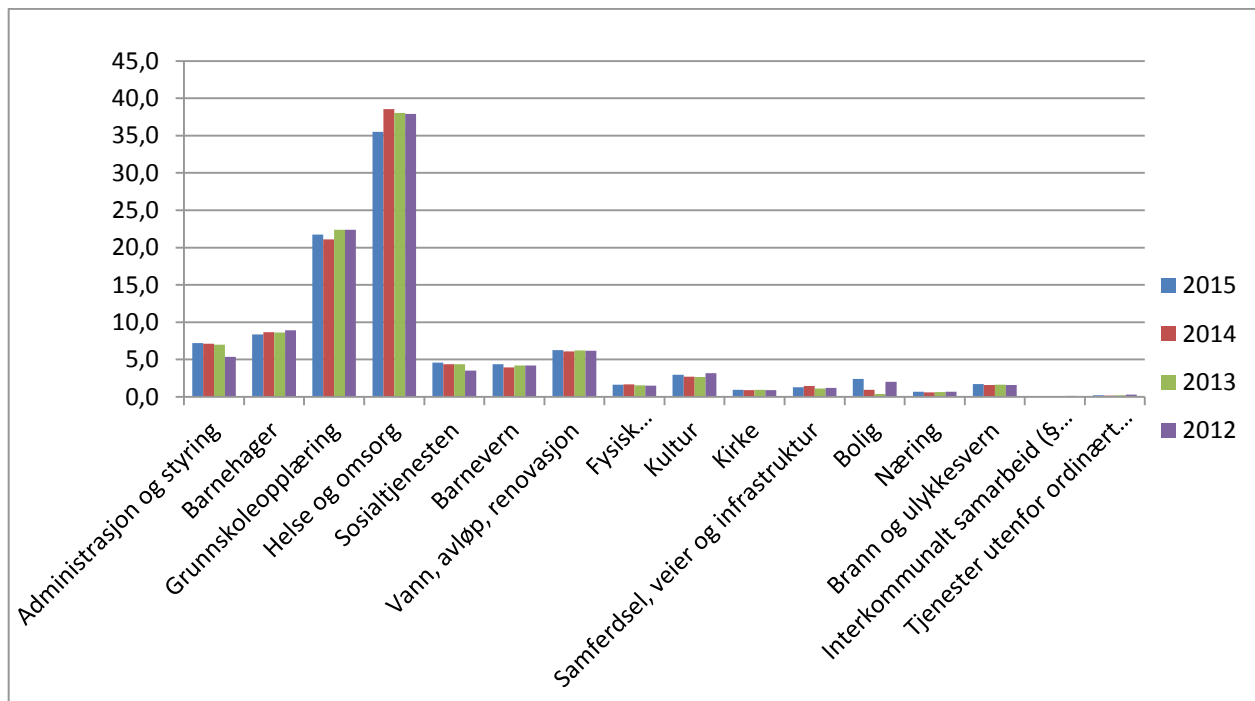
er i Kragerø for 2015 på 1,97 (0,93 i 2014)
 Finansieringsgrad 2 viser i hvor stor grad kortsiktig kapital benyttes til å finansiere omløpsmidlene. Bør være større enn 2 og ikke mindre enn 1.

Indikatorene understøtter det som er sagt om Kragerø kommunes likviditet ovenfor.

Kragerø kommune har negativ egenkapital med -71,9 mill. kr. Videre analyse med nøkkeltall som egenkapitalprosent og gjeldsgrad er derfor ikke foretatt for 2014.

Den reelle egenkapitalen er derimot positiv ettersom Kragerø Energi Holding AS kun er ført opp i balansen med aksjekapitalen 10 mill. kr, mens verdien trolig ligger på mellom 100 – 200 mill. kr.

6. FORDELING 2012-2015 PÅ VIRKSOMHETSOMRÅDER (KOSTRA)

	2015	2014	2013	2012
Administrasjon og styring	7,2	7,1	7,0	5,4
Barnehager	8,4	8,7	8,6	8,9

	2015	2014	2013	2012
Grunnskoleopplæring	21,8	21,1	22,4	22,4
Helse og omsorg	35,5	38,6	38,0	37,9
Sosialtjenesten	4,6	4,4	4,4	3,5
Barnevern	4,4	4,0	4,2	4,2
Vann, avløp, renovasjon	6,2	6,1	6,2	6,2
Fysisk planlegging, kulturminne, natur og nærmiljø	1,6	1,7	1,5	1,5
Kultur	3,0	2,7	2,6	3,2
Kirke	0,9	0,9	0,9	0,9
Samferdsel, veier og infrastruktur	1,3	1,5	1,1	1,2
Bolig	2,4	0,9	0,4	2,0
Næring	0,7	0,6	0,6	0,7
Brann og ulykkesvern	1,7	1,6	1,6	1,6
Interkommunalt samarbeid (§ 27/28a- samarbeid)	0,1	0,1	0,1	0,1
Tjenester utenfor ordinært kommunalt ansvarsområde	0,2	0,2	0,2	0,3
	100,0	100,0	100,0	100,0

7. ARBEID FOR Å SIKRE LIKESTILLING, INTEGRERING, TILGJENGELIGHET OG EN HØY ETISK STANDARD I KOMMUNEN

Likestilling

Temaer knyttet til likestilling i arbeidssammenheng er ofte knyttet til to temaer: Deltidsarbeid og lønnspolitikk. Kragerø kommune arbeider målbevisst på begge disse områdene i den hensikt å redusere utilsiktede og uønskede kjønnsforskjeller i arbeidslivet.

I Kragerø kommune er 81 % av de ansatte kvinner, 19 % er menn, kommunen er altså en typisk kvinnearbeidsplass, ikke minst innenfor omsorgsyrkene. Innenfor disse yrkene er også andelen deltidsarbeidende høy, og av de 52 % totalt som arbeider deltid i Kragerø kommune er 89 % kvinner. Det er viktig å merke seg at en god del av dette er frivillig deltid, selv om det fortsatt er utfordringer knyttet til ufrivillig deltid også i Kragerø.

I løpet av de siste to år er det tatt grep for å redusere bruken av midlertidige ansettelser og uønsket deltid. Statistikken under viser resultatene av dette arbeidet:

Statistikk på ansatte som har fått økt fast stilling i løpet av 2015 (hentet ut fra VISMA HRM):

- Av ansatte med fast stilling pr 31.12.2014, er det 84 ansatte som har fått større fast stilling pr 1.1.2016
- Samlet økning er på 17,7 årsverk, hvorav 10,4 er i Enhet for omsorg
- Gjennomsnittlig økning pr ansatt er dermed 21 %.
- Av de 84 har 16 personer per 1.1.2016 100 % fast stilling. Gjennomsnittstilling for de øvrige 68 personene er 70,5 %, hvorav 12 personer har under 50 %.

I kommunens lønnspolitiske plan er det nedfelt bl.a. følgende:

«...Lønnspolitikken skal bidra til at kvinner og menn skal ha lik lønn for likeverdig arbeid. Og – «...det er et mål at utilsiktede lønnsforskjeller innenfor sammenlignbare grupper skal utjevnes.»

Disse målene/prinsippene skal sammen med øvrige mål og føringer benyttes under lokale lønnsforhandlinger og ved innplassering av en stillings lønn. Ved utgangen av 2015 var den faktiske lønnsforskjellen mellom kvinner og menn i 100 % stillinger ca. kr. 30 000,- i menns favør (kr.425000-455000,-). Årsakene til differensen er sammensatte og vil fortsatt være gjenstand for vurdering ved kommende forhandlinger.

Etikk

Også i 2015 har rådmannen vært opptatt av de etiske utfordringene kommunen står overfor. Temaet har vært drøftet i rådmannens ledergruppe. Dette for å sikre etisk fokus i hele den administrative organisasjonen. Utfordringer gjør seg utvilsomt gjeldende på alle tjenesteområder, men er av svært forskjellig karakter. Etisk refleksjon må, etter rådmannens oppfatning, finne sted med på det enkelte tjenestested med utgangspunkt i problemstillinger som er aktuelle for virksomheten. Utfordringene innenfor helse- og omsorgsfeltet er for eksempel helt annerledes enn de utfordringene som er knyttet til de tekniske tjenestene.

De etiske utfordringene og forebygging av korrupsjon har også vært tatt opp av kontrollutvalget i kommunen i 2015. Rådmannen har redegjort for administrasjonens aktiviteter overfor dette organet. Kontrollutvalgets uttrykte at det er behov for å vie disse problemstillingene fortsatt stor oppmerksomhet. Blant annet som en konsekvens av dette, har rådmannen har på nyåret 2016 prioritert deltagelse på opplæring i regi av KS og Transparency Norge. Kurset fokuserte særlig på arbeid med å forebygge korrupsjon i offentlig virksomhet. Administrasjonen fikk her bedret forståelse av hvilke utfordringer en står overfor og hvilke virkemidler som bør tas i bruk for å forebygge dette. Rådmannen vil ta initiativ til å foreta en nærmere katrlegging av behovet et mer helhetlig antikorrupsjonsprogram for kommunen med sikte på å: Forebygge at korrupsjon skjer, øke muligheten til å avdekke evt. korrupsjon og øke beredskapen for å kunne håndtere en eventuell korrupsjonssak. En gjennomgang og revidering av kommunes etiske retningslinjer vil være en naturlig del av dette arbeidet.

Integrering

Kragerø kommune har bosatt mange flyktninger de siste 20 årene. Gjennom vår egen enhet Kompetanse- og integrering har kommunen spisskompetanse, og tilstrekkelige statlige midler til å drive godt integreringsarbeid både blant kommunens tjenestemottakere (skole, barnehage m.m) så vel som blant nyansatte. Årlig jobber flere flyktninger på praksisplasser eller språktreningsplasser i kommunen.

8. INTERNKONTROLL I KRAGERØ KOMMUNE

Kragerø kommune etterstreber å ha et internkontrollsystem som til en hver tid har fokus på helhetlig styring og utvikling, der kvalitet og effektivitet i tjenesteproduksjon står sentralt. Dette må balanseres mot de til en hver tid gjeldende lover og forskrifter, samt interne regler, uten at kommunens omdømme påvirkes- snarere styrkes.

Måten Kragerø kommune møter disse utfordringene er gjennom grunnleggende risikovurderinger, formalisering av rutiner og prosedyrer etterfulgt av kontrollaktiviteter som blant annet internrevisjon og tilsyn.

Internkontrollsystemet i Kragerø kommune er bygget opp i det elektroniske styringsverktøyet Qm+. Dette systemet har vært i drift siden 2011. Systemet benyttes både i forhold til dokumentasjon, (formalisering), men internrevisjon, system for avviks- registrering og -oppfølging gjennomføres i hovedsak ved hjelp av dette systemet.

Noen av enhetene har egne fagsystemer for ivaretagelse av deler av formaliseringen av tjenesten. Enhet for omsorg, barnehage og skole er gode eksempler på enheter som har egne fagsystemer. Disse fagsystemene er ment å spille på lag med det overordnede styringsverktøyet Qm+.

Risikovurderinger:

Risikovurderinger i forhold til økonomiske utfordringer gjennom budsjettarbeidet for 2015 ble gjennomført med tanke på hvilke faktorer som kan føre til avvik av økonomisk karakter. Omstillinger, lånerenter, lønnsoppgjør og andre usikkerhetsfaktorer forsøkes avdekket og tatt høyde for på en slik måte at budsjettet fremstår tilstrekkelig robust i forhold til disse usikkerhetsfaktorene. Gjennom systematisk tertialrapportering blir enhetenes løpende utfordringer fulgt opp og justert om nødvendig. Det ble i 2015 også gjennomført et arbeid med Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse, basert på kommunens beredskapsplikt. Rådmannen vil utrede og beskrive mulige konsekvenser for risikobildet som følge av nye planer og tiltak som iverksettes i økonomiplanperioden.

Avslutningsvis kan det nevnes at det i 2015 ble gjennomført flere risiko- og sårbarhetsvurderinger i forhold til det tjenestetilbudet Kragerø kommune til en hver tid leverer. Dette arbeidet blir gjennomført ved hjelp av styringsverktøyet Qm+, og kan med dette dokumenteres og følges opp avhengig av de tjenesterrelaterte utfordringer som avdekkes.

Organisasjonsmessige utfordringer:

Kragerø kommune har i 2015 gjennomført et evalueringsarbeid i forhold til de effekter tidligere vedtatte og implementerte sammenslåing av enhetene teknisk drift, skjærgårdstjeneste og enhet for eiendom, nå Enhet for eiendom og tekniske tjenester. Evalueringen er foretatt med bred deltakelse i organisasjonen, og vurderingen av resultat og planer for videre oppfølging utføres i nært samarbeid med tillitsvalgte, verneombud og ledelsen. Arbeidet fortsetter inn i 2016.

Tilsyn:

Det ble i 2015 gjennomført flere tilsyn i Kragerø kommune, både med hensyn på HMS og tjenestekvalitet. Det vil ikke her fremlegges en fullstendig oversikt over alle de tilsyn som ble gjennomført, men det er en absolutt oppfatning at de ulike tilsynsmyndighetene i stor grad viser at de er tilfredse med de ulike tjenestene Kragerø kommune leverer.

Kontrollutvalget:

Rådmannen har møtt i kontrollutvalget i forbindelse med fremlegging av årsmelding og regnskap. I tillegg har rådmannen orientert om Kragerø kommunes kvalitetssystem, avviksmeldinger og grad av implementering av systemet i organisasjonen. Denne orienteringen ble gitt 15.6.15.

Varsling:

Kragerø kommune har ikke hatt noen registrerte varslingsaker i 2015.

Videre arbeid med internkontroll:

Kragerø kommune har, ved rådmannen, satt internkontroll på dagsorden for rådmannens ledergruppe i større grad enn før. Dette arbeidet vil utvikles og videreføres i 2016. I tillegg har Kragerø kommune et større fokus på å implementere et lavterskelsystem for risikovurdering, som er ment benyttet i den enkelte avdeling. Bakgrunnen for dette tilbudet er i større grad å avdekke svakheter og utfordringer knyttet opp mot de daglige utfordringene organisasjonen står overfor, og med dette få høyere grad av praktisk tilnærming til systematikk i tjenesteutførelsen gjennom å involvere alle nivåer i en helhetlig og systematisk kvalitetstankegang. Dette gjøres ved hjelp av en ny modul for risikovurdering i styringsverktøyet QM+.

9. INTERKOMMUNALT SAMARBEID MED BASE I KRAGERØ

Drangedal og Kragerø har et interkommunalt samarbeid om legevaktjenester lokalisert i Kragerø og hvor inntekter og utgifter relatert til dette er en del av Kragerø kommunes regnskap. Regnskap og kostnadsfordeling fremgår av Kragerø kommunes årsregnskap 2015.

Drangedal, Bamble og Kragerø har et interkommunalt samarbeid om kommunelege lokalisert i Kragerø og hvor inntekter og utgifter relatert til dette er en del av Kragerø kommunes regnskap. Regnskap og kostnadsfordeling fremgår av Kragerø kommunes årsregnskap 2015.

10. BETINGEDE UTFALL MED ØKONOMISKE KONSEKVENSER FOR KRAGERØ KOMMUNE

Kragerø kommune har mottatt stevning knyttet til saksbehandlingsfeil på en tidligere behandling av søknad om salgsbevilling for øl, og krav om erstatning i den forbindelse. På nåværende tidspunkt anser kommunen seg ikke erstatningspliktig, men det vil alltid knytte seg usikkerhet til eventuell sak for retten. Et forlik eller fellende dom vil i tilfelle utløse erstatning fra vårt forsikringsselskap. Det forventes derfor ikke økonomiske konsekvenser for kommunen utover egenandel kr 50 000 og advokathonorar.